

การพัฒนบทเรียน เรื่อง การประเมินผลกระทบสุขภาพชุมชน สำหรับนักศึกษาสาธารณสุขศาสตร์ Development in Lesson Plans About Community Health Impact Assessment for Public Health Students

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สามารถ ใจเตี้ย*

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและทดสอบประสิทธิภาพของบทเรียน เรื่อง การประเมินผลกระทบสุขภาพชุมชนสำหรับนักศึกษาสาธารณสุขศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาสาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ จำนวน 38 คน รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เกณฑ์ E1 / E2 (80 / 80) และสถิติทดสอบ Pair - t test ผลการวิจัย พบว่า ค่าคะแนนความรู้ระหว่างเรียน (E1) และความรู้หลังการใช้บทเรียน (E2) เท่ากับ 80.45 / 82.78 ค่าคะแนนทดสอบความรู้หลังทดลองใช้มีค่าสูงกว่าก่อนทดลองใช้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 (P- value = ≤ 0.01) นักศึกษาส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อบทเรียนในภาพรวมระดับมาก ทั้งนี้ นักศึกษาได้เสนอแนะให้ปรับเนื้อหาให้น้อยลง เพิ่มเวลาและแทรกกิจกรรมที่เกี่ยวข้องระหว่างเรียน

คำสำคัญ

การพัฒนบทเรียน การประเมินผลกระทบสุขภาพชุมชน นักศึกษาสาธารณสุขศาสตร์

Abstract

The purpose of this research was to develop and efficiency assessment of Lesson plans which Community Health Impact Assessment. 38 students of public health major were participated. The E1/E2 (80 / 80) and Pair - t test were used for analysis. The result showed that Lesson plans which Community Health Impact Assessment ritual to build encouragement for students were 80.45 / 82.78. Moreover, the satisfaction of lesson plans at a high level. Comparison of lesson the post^o learning achievement score was higher than the pre^o learning score (P - value = ≤ 0.01). In concluding, students suggested that to reduce of lesson content, time and activity addition.

Keywords

Development in Lesson Plans, Community Health Impact Assessment, Public Health Students

*หัวหน้าสาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
E-mail: samartcmru@gmail.com

บทนำ

ในประเทศไทยหน้าที่ของชุมชนเปลี่ยนแปลงตามกระบวนการการพัฒนาที่มุ่งเน้นระบบทุนนิยมเพื่อความก้าวหน้าของประเทศเมื่อการพัฒนาเสร็จสมบูรณ์ก็ถือเป็นความสำเร็จตามความต้องการของรัฐผู้กำหนดนโยบายการพัฒนา มิใช่ความต้องการของชุมชนจึงทำให้เกิดปัญหาทั้งเรื่องสิ่งแวดล้อม วิถีชีวิต วัฒนธรรม แบบแผนชีวิต ทั้งระบบก็เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว (ตระกุล ชำนาญ, 2552) นอกจากนี้การพัฒนาตามแนวคิดนี้มุ่งเน้นเฉพาะระบบเศรษฐกิจที่เอกชนเข้ามาครอบครองปัจจัยด้านการผลิตสินค้าหรือการให้บริการโดยมีผลกำไรเป็นตัวกำหนดเป็นระบบเศรษฐกิจที่มีกลไกตลาดเป็นฐานในการตัดสินใจ ในระบบคิดเช่นนี้ไม่ได้ตระหนักต่อผลกระทบที่จะตามมาสู่ชุมชนระยะยาว (โชติ ถาวรศรี สมศักดิ์ สันติสุข นิธิภูมิ ชูชุก และ ชนิษฐา นันทบุตร, 2555) การประเมินผลกระทบทางสุขภาพของชุมชนจึงเป็นกระบวนการแก้ไขผลกระทบของกิจกรรมการพัฒนาจากการเปลี่ยนแปลงปัจจัยกำหนดสุขภาพที่เกิดขึ้น และการคาดการณ์ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงปัจจัยกำหนดสุขภาพนั้นต่อสุขภาพบุคคล ครอบครัว ชุมชน และสังคมทั้งในทางลบและทางบวก และร่วมกันเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นแล้ว และคาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต รวมทั้งร่วมกันทบทวนทุนทางสังคมของชุมชนทั้งด้านทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรมนิยมวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น (Cameron, Ghosh & Eaton, 2011, 435)

กระบวนการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพของชุมชนจึงเป็นเครื่องมือสนับสนุน ส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในชุมชนเกี่ยวกับปัจจัยกำหนดสุขภาพ สิ่งคุกคามสุขภาพ การคาดการณ์ผลกระทบต่อสุขภาพที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงปัจจัยกำหนดสุขภาพด้านต่าง ๆ และเสนอแนะมาตรการป้องกันและลดผลกระทบต่อสุขภาพ รวมทั้งมาตรการในการเฝ้าระวังผลกระทบต่อสุขภาพ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวได้ช่วยให้เกิดความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีขึ้นระหว่างประชาชน เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้แทนจากโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่ (อุไรวรรณ อินทร์ม่วง ยรรยงค์ อินทร์ม่วง และภาณี ฤทธิมาก, 2554, 716) ดังนั้นการสร้างสุขภาพต้องเกิดขึ้นควบคู่กับการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนที่ถือเป็นแนวทางสำคัญในการสร้างชุมชนสุขภาพะ สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจึงได้จัดกระบวนการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพชุมชนเป็นเนื้อหาส่วนหนึ่งรายวิชา HSC 4201 การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพในกลุ่มวิชาเลือกเสรี โดยในแต่ละภาคการศึกษามีนักศึกษาสนใจเรียนเป็นจำนวนมากทำให้กระบวนการเรียนการสอนต้องมีความหลากหลายและสนองตอบวัตถุประสงค์ของรายวิชาดังกล่าวอย่างแท้จริง การจะแก้ไขปัญหาจำเป็นต้องก่อให้เกิดการส่งเสริมการมีส่วนร่วมซึ่งเป็นยุทธวิธีสำคัญในสร้างความรู้และความเข้าใจร่วมกัน รวมถึงเพิ่มโลกทัศน์และการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยผ่านบทเรียนที่สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองที่ไม่จำเป็นต้องใช้สถานที่และการกำหนดระยะเวลา ผู้วิจัยจึงได้พัฒนาบทเรียน เรื่อง การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพชุมชนเพื่อให้นักศึกษาได้พัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเองและใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาสุขภาพและประยุกต์ใช้ในการออกฝึกประสบการณ์ภาคสนามต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาบทเรียนและวัดประสิทธิภาพของบทเรียน เรื่อง การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพชุมชนสำหรับนักศึกษาสาธารณสุขตามเกณฑ์มาตรฐาน 80 / 80

2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการใช้บทเรียน เรื่อง การประเมินผลกระทบสุขภาพชุมชนสำหรับนักศึกษาสาธารณสุข

3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการใช้บทเรียน เรื่อง การประเมินผลกระทบสุขภาพชุมชนสำหรับนักศึกษาสาธารณสุข

วิธีการวิจัย

การวิจัยฉบับนี้เป็นวิจัยและพัฒนา (Research and Development)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 การพัฒนาบทเรียน คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Selection) เพื่อให้ได้บุคคลที่สามารถให้ข้อมูลตรงตามที่ต้องการและกระจายอยู่ในขอบเขตของการศึกษา ซึ่งการศึกษานี้ได้คัดเลือกตัวแทนเพื่อสร้างบทเรียนจากหน่วยงานราชการที่รับผิดชอบงานด้านสาธารณสุข จำนวน 3 ท่าน ร่วมกับนักวิชาการผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมินผลกระทบสุขภาพจากสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 2 ท่าน

1.2 การทดสอบประสิทธิผลของบทเรียนคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) ตามคุณสมบัติดังนี้

1.2.1 เป็นนักศึกษาสาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์หลักสูตรภาคปกติที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาการประเมินผลกระทบสุขภาพ (HSC 4201) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 38 คน

1.2.2 สมัครใจเข้าร่วมโครงการ

1.2.3 สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ตลอดโครงการ

2. วิธีการศึกษา

2.1 การสร้างบทเรียน มีขั้นตอนการศึกษา ดังนี้

2.1.1 ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน โดยดำเนินการดังนี้

1) สำรวจความต้องการของผู้เรียน

2) พิจารณาความสอดคล้องเหมาะสมขององค์ความรู้ที่ได้จากข้อ 2.1.1 กับรายวิชาการประเมินผลกระทบสุขภาพ

2.1.2 กำหนดสาระการเรียนรู้ของรายวิชาที่จะนำมาสร้างบทเรียน

2.1.3 วิเคราะห์ลักษณะขององค์ประกอบสำคัญของบทเรียน ได้แก่ สาระการเรียนรู้ ผลลัพธ์การเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ บทเรียน สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล แหล่งการเรียนรู้เพิ่มเติม

2.2 การประเมินประสิทธิผลของบทเรียน ใช้เครื่องมือ ดังนี้

2.2.1 การหาประสิทธิภาพบทเรียน ทำวัดคะแนนเฉลี่ยความรู้ ก่อนและหลังการทดลองใช้บทเรียนและวัดประสิทธิภาพของบทเรียนที่ได้ โดยใช้แบบวัดประสิทธิภาพ E1 / E2 ตามเกณฑ์ 80 / 80

2.2.2 การวัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนก่อนและหลังเรียนบทเรียน วัดจากแบบทดสอบความรู้ก่อน - หลังที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นและนำข้อมูลมาเปรียบเทียบความแตกต่าง

2.2.3 ความพึงพอใจต่อบทเรียนครอบคลุมความพึงพอใจต่อนิเวศบทเรียน สื่อประกอบการสอน กิจกรรมการเรียนรู้ และผู้สอน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการพิจารณาปรากฏการณ์ภายใต้สภาพแวดล้อมและความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในพื้นที่เพื่อหาความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์กับสภาพแวดล้อมในพื้นที่ โดยใช้เครื่องมือประกอบด้วย

เครื่องมือชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถามประเมินความรู้ ใช้วัดก่อน - หลังการทดลองใช้บทเรียน เป็นแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก การให้คะแนนตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดให้ 0 คะแนน

เครื่องมือชุดที่ 2 เป็นแบบประเมินความพึงพอใจ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 3 ระดับ แบบสอบถามแต่ละข้อมีคะแนนตั้งแต่ 1- 3 คะแนน โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน

เครื่องมือชุดที่ 3 เป็นแนวคำถามในการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อการใช้บทเรียนและข้อเสนอแนะในการพัฒนาบทเรียน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ข้อมูลประสิทธิภาพของบทเรียนใช้เกณฑ์ 80 / 80 (ค่าเฉลี่ย)

4.2 การประเมินผลสัมฤทธิ์การนำบทเรียนไปใช้ในกระบวนการเรียนรู้ ใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เปรียบเทียบด้วยสถิติ Pair t - test

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ผลการสร้างบทเรียน

ผู้วิจัยได้ทบทวนข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นข้อมูลประกอบการพัฒนาบทเรียน ดำเนินการโดยผู้วิจัยร่วมกับเจ้าหน้าที่ด้านสาธารณสุขและตัวแทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย

1. สารการเรียนรู้

นโยบายภาครัฐภายใต้ระบบทุนนิยมได้นำไปสู่ปัญหาสิ่งแวดล้อม สังคมและสุขภาพของประชาชน แนวทางการประเมินผลกระทบทางสุขภาพระดับชุมชนได้สร้างความเคลื่อนไหวทางสังคม ซึ่งเป็นความพยายามในการแสวงหาแนวทางป้องกันปัญหาทางสุขภาพโดยการอนุรักษ์ฟื้นฟูระบบนิเวศ วัฒนธรรมที่เอื้อต่อสุขภาพที่ดี โดยกระบวนการเริ่มต้นจากการที่ชุมชนต้องร่วมกันกำหนดนิยามสุขภาพของตนเองว่าชุมชนที่อยู่เย็นเป็นสุขมีความหมายอย่างไร การที่จะมีสุขภาพดีมีปัจจัยอะไรที่เกี่ยวข้องบ้าง ปัจจัยเหล่านี้จะนำมาวิเคราะห์ผลกระทบเชิงบวกหรือเชิงลบอย่างไร โดยผลการประเมินที่ได้จะนำเข้าสู่การพิจารณาของชุมชน และส่งต่อข้อมูลไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป การประเมินผลกระทบทางสุขภาพระดับชุมชนจึงเป็นจุดเริ่มต้นของความเชื่อมโยงกันเป็นองค์รวมอย่างสมดุลระหว่างการพัฒนาชุมชนและสุขภาพ ซึ่งการปฏิบัติการประเมินผลกระทบทางสุขภาพระดับชุมชนที่ผ่านมาเน้นเนื้อหาที่กว้างและได้สะท้อนมุมมองว่าสุขภาพเป็นผลลัพธ์ของชีวิตที่ดุลยภาพ มีความสัมพันธ์ที่ตระหนักรู้กัน ในชุมชน เป็นความสัมพันธ์ที่ไม่เบียดเบียนตนเอง ไม่เบียดเบียนผู้อื่น และไม่เบียดเบียนธรรมชาติ เป็นกระบวนการของชีวิตที่มีความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงโยนโยนอยู่กับสุขภาพโดยรวมของสังคมและระบบนิเวศ ดังนั้นการดูแลสุขภาพของบุคคลต้องเกิดขึ้นควบคู่กับการเฝ้าระวังรักษาทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมในชุมชนหรือสังคมที่ถือเป็นแนวทางสำคัญในการสร้างชุมชนสุขภาพ

2. ผลลัพธ์การเรียนรู้

2.1 มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับชุมชนและปัญหาสุขภาพจากการพัฒนาชุมชน

2.2 มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับขอบเขตของการประเมินผลกระทบสุขภาพชุมชน

2.3 มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้กระบวนการการประเมินผลกระทบสุขภาพชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหาสุขภาพจากการพัฒนาชุมชน

2.4 มีความสามารถในการใช้กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายในการใช้ข้อมูลจากชุมชนเป็นฐานเพื่อการเรียนรู้ในห้องเรียน

3. การจัดการเรียนรู้ใช้เวลาการเรียนรู้ 3 ครั้ง ครั้งละ 3 คาบ (คาบละ 60 นาที) ดังเสนอในตารางที่ 1

ตารางที่ 1

การจัดการเรียนรู้บทเรียน

ครั้งที่	เนื้อหา	วิธีการสอนและกิจกรรม	ผลลัพธ์
1	1. ความหมายและโครงสร้างชุมชน 2. ปัญหาสุขภาพจากการพัฒนาชุมชน	1.บรรยาย อภิปรายด้วย ชุด Power Point หัวข้อเกี่ยวกับ ความหมายของชุมชน 2. ศึกษาปัญหาสุขภาพชุมชนจากข่าวในหนังสือพิมพ์และบทความวิจัย แล้วนำเสนอ ร่วมกันอภิปราย	ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับชุมชนและปัญหาสุขภาพจากการพัฒนาชุมชน
2	1. ความหมายของการประเมินผลกระทบสุขภาพชุมชน 2.ขอบเขตการประเมินผลกระทบสุขภาพชุมชน	1.บรรยาย อภิปรายด้วย ชุด Power Point หัวข้อเกี่ยวกับ ความหมายของการประเมินผลกระทบสุขภาพชุมชน 2. บรรยายโดยใช้ วิดีทัศน์สถานการณ์มาตาพูดประกอบการสอน แล้วให้ศึกษาขอบเขตการประเมินผลกระทบสุขภาพ ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 การอภิปรายกลุ่มย่อย ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดวิสัยทัศน์ชุมชนสุขภาพ ขั้นตอนที่ 3 การระบุปัจจัยที่มีผลต่อวิสัยทัศน์ชุมชนสุขภาพ ขั้นตอนที่ 4 การออกแบบเครื่องมือ ขั้นตอนที่ 5 การทดสอบการใช้เครื่องมือและปรับปรุง ขั้นตอนที่ 6 วางแผนการนำไปใช้ แล้วนำเสนอ ร่วมกันอภิปราย	ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายและขอบเขตของการประเมินผลกระทบสุขภาพชุมชน

ตารางที่ 1

การจัดการเรียนรู้บทเรียน (ต่อ)

ครั้งที่	เนื้อหา	วิธีการสอนและกิจกรรม	ผลลัพธ์
3	การใช้กระบวนการการประเมินผลกระทบสุขภาพชุมชน เพื่อแก้ไขปัญหาสุขภาพจากการพัฒนาชุมชน	ศึกษาบทความวิจัยเกี่ยวกับการประเมินผลกระทบสุขภาพชุมชน แล้วนำเสนอ ร่วมกันอภิปราย	ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการใช้ กระบวนการการ ประเมินผลกระทบ สุขภาพชุมชนเพื่อแก้ไข ปัญหาสุขภาพจาก แผนการพัฒนาชุมชน

ส่วนที่ 2 การหาประสิทธิภาพของบทเรียนโดยหาอัตราส่วนประสิทธิภาพกระบวนการระหว่างเรียน (E1) และผลของการใช้บทเรียน (E2) ($E1 / E2 = 80 / 80$)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากคะแนนในการทำกิจกรรมระหว่างเรียน (E1) และผลของการใช้บทเรียน (E2) ได้ค่าเท่ากับ $80.45 / 82.78$ ทั้งนี้บทเรียนที่ผู้วิจัยร่วมกับผู้เกี่ยวข้องได้สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพให้ค่า $E1 / E2$ สูงกว่า เกณฑ์ $80 / 80$ ที่กำหนดไว้ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2

ประสิทธิภาพของบทเรียนตามเกณฑ์ $E1 / E2 = 80 / 80$

บทเรียน	กลุ่มทดลอง	จำนวน	E1	E2	$E1 / E2$
การประเมินผลกระทบสุขภาพชุมชนสำหรับนักศึกษา สาธารณสุขศาสตร์	นักศึกษา	38	80.45	82.78	$80.45 / 82.78$

ส่วนที่ 3 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนก่อนและหลังการทดลองใช้บทเรียน

ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์บทเรียน พบว่า ค่าคะแนนทดสอบความรู้เฉลี่ยก่อนและหลังทดลองใช้เท่ากับ 4.50 และ 7.05 ตามลำดับ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.33 และ 1.39 ตามลำดับ เมื่อวิเคราะห์ ความแตกต่างของค่าคะแนนทดสอบความรู้เฉลี่ยก่อนและหลังทดลองใช้บทเรียน พบว่า ค่าคะแนนทดสอบความรู้ เฉลี่ยหลังทดลองใช้มีค่าสูงกว่าก่อนทดลองใช้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ($P\text{-value} = \leq 0.01$) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์บทเรียน

ระยะเวลา	ค่าเฉลี่ยเลขคณิต	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ค่า t -test	P-value*
ก่อนการใช้บทเรียน	4.50	1.33	12.02	≤ 0.01
หลังการใช้บทเรียน	7.05	1.39		

* Pair – t test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ส่วนที่ 4 ความพึงพอใจต่อบทเรียน

ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อบทเรียน พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อบทเรียนในภาพรวมระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเลขคณิตเท่ากับ 2.39 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.51 ทั้งนี้ นักศึกษามีความพึงพอใจต่อบทเรียนที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อการปฏิบัติงานหลังจากจบการศึกษามากที่สุด ค่าเฉลี่ยเลขคณิตเท่ากับ 2.71 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.51 และมีความพึงพอใจน้อยที่สุดในด้านความเข้าใจง่ายของเนื้อหา ค่าเฉลี่ยเลขคณิตเท่ากับ 2.07 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.35

ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะในการใช้บทเรียน

ข้อเสนอแนะในการใช้บทเรียนจากการสนทนากลุ่ม สรุปได้ว่าบทเรียนที่พัฒนาขึ้นถ้าจะนำสู่การปฏิบัติอย่างต่อเนื่องและขยายผลสู่การใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงานของนักศึกษาสาขารณสุขศาสตร์ต้องก่อเกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์จากผู้ปฏิบัติโดยเฉพาะบุคลากรจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อันจะนำไปสู่การถอดองค์ความรู้ออกมาเป็นแนวปฏิบัติได้สอดคล้องกับพื้นที่ ทั้งนี้ นักศึกษายังเสนอแนะจุดเด่นและจุดด้อยของบทเรียน ดังนี้

จุดเด่นของบทเรียน

1. สามารถนำความรู้จากบทเรียนไปต่อยอดในการทำวิจัยได้
2. เนื้อหาในบทเรียนมีความหลากหลาย ครอบคลุมประเด็นตามวัตถุประสงค์และข้อมูลสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้
3. เนื้อหาบทเรียนอ่านแล้วเข้าใจ เหมาะสมกับเนื้อหาที่เรียนทำให้เข้าใจปัญหาผลกระทบสุขภาพชุมชนมากขึ้น
4. ผู้สอนมีเทคนิคการนำเสนอข้อมูลประกอบการเรียนได้เหมาะสมและเข้าใจง่ายสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้

จุดที่ต้องปรับปรุง

1. ควรกำหนดกิจกรรมทั้งหัวข้อ วัตถุประสงค์ และวิธีการให้ชัดเจน
2. สื่อวีดิทัศน์ที่ใช้ประกอบการเรียนควรมีเนื้อหาและรายละเอียดที่เหมาะสม
3. เนื้อหาในบทเรียนมากเกินไปและบางหัวข้อมีความซับซ้อน ควรเพิ่มตัวอย่างประกอบ
4. ควรขยายเนื้อหาใน Power Point เพื่อให้บททวนเนื้อหา

5. ระยะเวลาที่ใช้ในการสอนนานเกินไป ควรเพิ่มเติมกิจกรรมในห้องเรียน
6. ควรมีกิจกรรมการศึกษาดูงานนอกสถานที่ประกอบการเรียน

อภิปรายผล

การพัฒนาบทเรียนโดยการมีส่วนร่วมระหว่างผู้สอนและผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่โดยใช้ข้อมูลจากงานวิจัยร่วมกับสถานการณ์ปัญหาสุขภาพชุมชนทำให้เนื้อหาของบทเรียนมีความทันสมัยและใกล้เคียงกับสถานการณ์ปัญหาสุขภาพในปัจจุบัน ส่งผลให้นักศึกษามีความเข้าใจเนื้อหาตรงตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาดังแสดงจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่ได้ค่าคะแนนทดสอบความรู้เฉลี่ยหลังทดลองใช้ มีค่าสูงกว่าก่อนทดลองใช้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในส่วนของความพึงพอใจของผู้เรียนต่อบทเรียนอยู่ในระดับมาก โดยผู้เรียนพึงพอใจต่อเนื้อหาของบทเรียนที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อการปฏิบัติงานหลังจากจบการศึกษา ทั้งนี้อาจจะเนื่องจากการได้ศึกษางานวิจัยการมีโอกาสนำเสนอความคิดเห็นและร่วมกันอภิปรายแนวทางการประยุกต์ใช้กระบวนการประเมินผลกระทบสุขภาพชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นของนักศึกษา สาขาวิชาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว รายวิชาการตลาดเพื่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยว คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี (ม.ป.ป.) พบว่า นักศึกษาที่เรียนโดยใช้กระบวนการแบบร่วมมือมีคะแนนหลังเรียนแตกต่างจากคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนักศึกษาล้วนพอใจกับการสอนรูปแบบนี้ มีการช่วยเหลือกลุ่ม ความรับผิดชอบ การแสดงความคิดเห็น การรับฟังความคิดเห็นหลังการเรียนแบบร่วมมือโดยเฉลี่ยสูงขึ้นและนักศึกษามีความสัมพันธ์ภายในห้องเรียนเพิ่มขึ้น

สรุป

ค่าคะแนนทดสอบความรู้เฉลี่ยก่อนและหลังทดลองใช้บทเรียนที่สร้างขึ้นมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ซึ่งกระบวนการวิจัยนี้ได้สะท้อนแนวทางการก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่ผสมผสานกระบวนการปฏิบัติการตั้งแต่การค้นหาค้นหาปัญหา การร่วมกันเรียงลำดับความสำคัญของปัญหา การแสวงหาแนวทางแก้ไขปัญหาและการติดตามประเมินผล อันจะนำไปสู่ความเข้าใจและการประยุกต์ใช้กระบวนการประเมินผลกระทบสุขภาพชุมชนของนักศึกษาต่อไปในอนาคต อย่างไรก็ตามการสร้างบทเรียนเกี่ยวกับการประเมินผลกระทบสุขภาพชุมชน มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. การประเมินผลกระทบสุขภาพชุมชนเป็นเทคนิคที่ยังขาดข้อมูลสนับสนุนที่เพียงพอ ดังนั้น การพัฒนาบทเรียนนี้จึงจำเป็นต้องใช้ประสบการณ์ของผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนาบทเรียนเพื่อให้ได้เนื้อหาที่เหมาะสมสำหรับนักศึกษาทางด้านสาธารณสุขศาสตร์
2. กระบวนการการนำเสนอเนื้อหาบทเรียนที่ค่อนข้างเข้าใจยากต้องใช้สื่อประกอบที่นำเสนอข้อมูลให้ครอบคลุมรายละเอียดของขั้นตอนการประเมินผลกระทบสุขภาพชุมชนที่ชัดเจน อันจะส่งผลต่อความเข้าใจของผู้เรียน
3. การสร้างความเข้าใจระหว่างเรียนโดยการจัดกิจกรรม เช่น การแบ่งกลุ่มศึกษาใบงาน การร่วมกันอภิปรายปัญหาที่ศึกษาจากสื่อวีดิทัศน์ที่เกี่ยวข้องจะช่วยให้ นักศึกษาเข้าใจกระบวนการและนำไปใช้ในการวิจัยและการปฏิบัติงานในอนาคตได้

4 เนื้อหาของบทเรียนควรมุ่งเน้นไปที่กระบวนการประเมินเพื่อให้ นักศึกษาสามารถนำไปประยุกต์ใช้ โดยสังเคราะห์ผลการศึกษากิจการวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศอื่นจะส่งผลต่อการลดความซ้ำซ้อนของเนื้อหาได้

กิตติกรรมประกาศ

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากนักศึกษาและเจ้าหน้าที่ ด้านสาธารณสุขที่ได้ให้ข้อมูลและประสานงานการเก็บข้อมูลการวิจัย และขอขอบคุณคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ที่สนับสนุนทุนวิจัยในการศึกษานี้

เอกสารอ้างอิง

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นของนักศึกษา สาขาวิชา

อุตสาหกรรมท่องเที่ยว รายวิชาการตลาดเพื่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยว. (ม.ป.ป.). ลำปาง:

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.

โชติ ถาวร สมศักดิ์ ศรีสันติสุข โนริยูกิ ซุซูกิ และ ชนิษฐา นันทบุตร. (2555). นโยบายการพัฒนาของรัฐบาล ที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงในชีวิตของประชาชนในชุมชนอำเภอป่าคอก จังหวัดภูเก็ต. ใน การประชุม วิชาการแห่งชาติมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ครั้งที่ 9

6 - 7 ธันวาคม 2555. สืบค้นเมื่อ 12 กรกฎาคม 2557, จาก http://researchconference.kps.ku.ac.th/article_9/pdf/o_human50.pdf

ตระกูล ชำนาญ. (2552). นโยบายสังคมเพื่อการพัฒนาสังคม. สืบค้นเมื่อวันที่ 12 กรกฎาคม 2557, จาก <http://www.lanna.mbu.ac.th/artilces/PoforDel.asp>

อุไรวรรณ อินทร์ม่วง ยรรยงค์ อินทร์ม่วง และภาณี ฤทธิ์มาก. (2554). การประเมินผลกระทบต่อ สุขภาพของชุมชนตำบลท่าพระ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น. **วิจัย มข.**, 6 (16), 716 -729.

Cameron, C. ; Ghosh, S. & Eaton, S.L. (2011). Facilitating Communities in Designing and Using their Own Community Health Impact Assessment Tool. **Environment Impact Assessment Review** 31(4), 433 - 7.